

Czy gmina może zlecić prowadzenie środowiskowego domu samopomocy?

Kategoria: Polityka Społeczna

Opublikowano: wtorek, 23, lipiec 2013 00:00

Barbara Łączna

Odłony: 9137

Prowadzenie środowiskowych domów pomocy społecznej jest zadaniem gminy - zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez gmin. Gmina ma dwie możliwe formy realizacji zadania - prowadzenie domu samodzielnie lub zlecenie prowadzenia domu wyjaśniają eksperci MAiC w ramach projektu „Dobre prawo – sprawne rządzenie”.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 5 ustawy o pomocy społecznej do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zadanie to należy do kategorii zadań obowiązkowych (obligatoryjnych) zleconych gminie w drodze ustawy. Konsekwencją takiego rozwiązania jest sposób finansowania realizacji tych zadań, a mianowicie środki na ich realizację i obsługę zapewnia budżet państwa, czego wyrazem jest między innymi regulacja wynikająca z art. 51c ust. 3 i 4 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z tymi przepisami wojewoda corocznie ustala średnią miesięczną kwotę dotacji na jednego uczestnika środowiskowych domów samopomocy, nie wyższą jednak niż średnia miesięczna kwota dotacji wyliczona dla województwa. Kwota tej dotacji może być zwiększona, nie więcej jednak niż o 20%, w zależności od liczby uczestników oraz zakresu, jakości i rodzaju świadczonych usług.

W myśl art. 51a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są między innymi środowiskowe domy samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Na mocy upoważnienia ustawowego wynikające z art. 51a ust. 5 ustawy o pomocy społecznej sposób funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy określa minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, w drodze rozporządzenia - uwzględniając potrzeby i możliwości psychofizyczne osób kierowanych do środowiskowych domów samopomocy, a także konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania tych domów. W wykonaniu delegacji ustawowej Minister Pracy i Polityki Społecznej, rozporządzeniem z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy uregulował między innymi właśnie sposób funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy. Biorąc pod uwagę przedmiot niniejszej opinii należy stwierdzić, że powołane rozporządzenie wskazuje na dwie możliwe formy realizacji zadania w postaci prowadzenia środowiskowego domu samopomocy, a mianowicie prowadzenie domu lub zlecenie prowadzenia domu. Świadczą o tym w sposób jednoznaczny dwa przepisy, a mianowicie pojęcia zdefiniowane w rozporządzeniu, jak również tryb postępowania w przypadku braku w miejscu zamieszkania właściwej placówki. I tak, zgodnie z § 2 pkt 2 rozporządzenie lekko brzmi: „mowa w nim o jednostce prowadzącej środowiskowy dom samopomocy należy przez to rozumieć jednostkę samorządu terytorialnego prowadzącą dom (np. gminę). Natomiast § 2 pkt 4 definiuje jednostkę zlecającą rozumianą jako organ jednostki samorządu terytorialnego zlecający prowadzenie domu zgodnie z art. 25 ustawy o pomocy społecznej. Te same pojęcia występują w § 4 ust. 4 powołanego rozporządzenia, stanowiącym, że jeżeli gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania osoby nie prowadzi ani nie zleca prowadzenia domu, wówczas osoba może być skierowana do domu prowadzonego przez inną gminę lub inny powiat, któremu odpowiedni organ jednostki samorządu terytorialnego właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o skierowanie do domu powierzył, w drodze porozumienia, realizację zadania publicznego. Stąd można przyjąć, że realizując zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej w zakresie środowiskowych domów samopomocy, gmina może sama prowadzić taki podmiot w formie - najogólniej mówiąc - gminnej jednostki organizacyjnej, albo zlecić prowadzenie takiej jednostki innym uprawnionym podmiotom.

W drugim przypadku, tj. zlecenia prowadzenia środowiskowego domu samopomocy, zastosowanie znajduje art. 25 ustawy o pomocy społecznej, stanowiący w ust. 1, że organy administracji samorządowej mogą zlecać realizację zadania z zakresu pomocy społecznej, udzielając dotacji na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zleconego zadania organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej.

Z kolei art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie do organizacji pozarządowych prowadzących działalność pożytku publicznego w sferze zadań publicznych zalicza niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych oraz niedziałające w celu osiągnięcia zysku osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia. Tym samym prowadzący w jednoznaczny sposób wskazuje na możliwość prowadzenia działalności pożytku publicznego przez stowarzyszenie. Zasadnym wydaje się przyjęcie, że użyte w tym przepisie pojęcie stowarzyszenia jest zgodne z jego normatywną definicją uregulowaną w Prawie o stowarzyszeniach, wskazującą w art. 2 ust. 1, iż stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. Z przyczyn oczywistych wątek ten nie będzie tu rozwijany. Dodatkowo warto wskazać, że w myśl art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie sfera zadań publicznych obejmuje między innymi zadania w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób.

W przypadku zlecenia przez właściwy organ gminy prowadzenia środowiskowego domu samopomocy stowarzyszeniu, zasady przekazywania środków na ten cel (dotacja na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zleconego zadania) przez gminę, będącą zobowiązaną do realizacji zadania i otrzymującą z tego tytułu stosowną dotację, określają w szczególności przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawy o finansach publicznych.

Źródło: www.administracja.mai.gov.pl